

Małgorzata Dąbrowicz
Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu
maldabro@amu.edu.pl

Biblioteczna przestrzeń wiedzy w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu

Streszczenie: W artykule przedstawiono rolę i zadania Zespołu Bibliotekarzy Dziedzinowych działającego w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz omówiono funkcjonowanie portali dziedzinowych.

Słowa kluczowe: portale dziedzinowe, serwisy dziedzinowe, bibliotekarze dziedzinowi, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu

Portale dziedzinowe czy tematyczne (ang. *subject portals*), od dawna obecne w wielu bibliotekach zagranicznych, coraz częściej pojawiają się również w księżnicach polskich. Ich powstawanie i funkcjonowanie wiąże się z rolą oraz zadaniami specjalistów dziedzinowych, których praktyczna realizacja przybiera w różnych bibliotekach często odmienne formy. Dyskusje wokół bibliotekarzy dziedzinowych już od wielu lat toczą się także w rodzimej literaturze przedmiotu¹, zawierającej zarówno postulaty czy propozycje ujmowania funkcji tej specyficznej grupy pracowników bibliotek, jak i opisy konkretnych rozwiązań stosowanych przez poszczególne instytucje biblioteczne. Na podstawie tych wypowiedzi można stwierdzić, że bibliotekarze dziedzinowi wydają się być nieodzowni szczególnie w dużych bibliotekach akademickich, w których – w obliczu rozwoju nauki oraz postępu technicznego, a także rosnącej produkcji wydawniczej książek i czasopism (zarówno tradycyjnych, jak i elektronicznych) – w coraz większym stopniu postępuje specjalizacja. Jak twierdzi Urszula Sawicka: *potrzeba wykreowania bibliotekarzy dziedzinowych w polskim bibliotekarstwie akademickim nie podlega dyskusji*². Natomiast rozważane w literaturze kwestie dotyczą przede wszystkim (wąskiego bądź szerokiego) ujmowania ich roli – jako osób odpowiedzialnych za: gromadzenie i selekcję księgozbioru, opracowanie rzeczowe, organizację i realizację udostępniania w wolnym dostępie, usługi informacyjne i edukacyjne, bądź też jako współuczestników procesu dydaktycznego prowadzonego na uczelni czy wręcz asystentów społeczności akademickiej³.

---

¹ Omawianym zagadnieniom poświęcone było m.in. ogólnopolskie seminarium, zob.: BOGŁOWSKA, A., SZEWCZAK, J. (oprac.). *Bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach akademickich. Materiały z seminarium zorganizowanego przez Bibliotekę Główną UMK w dniach 26–27 października 2000 r. w Toruniu*. Toruń: Wydaw. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2001. ISBN 83-231-1350-5.

² SAWICKA, U. Inne spojrzenie na zadania bibliotekarzy dziedzinowych. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/sawicka.html>.

³ Por. np.: MARCINKOWSKI, P. Bibliotekarz – asystent społeczności akademickiej. W: Kubów, S., Karciarz, M. (red.). *Spółeczny i pedagogiczny kontekst funkcjonowania bibliotek akademickich*. Wrocław: Wydaw. Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2012, s. 123–133. ISBN 978-83-62302-50-5; JAZDON, A. Unde venis? *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/jazdon.html>; KONIECZNA, D. Rola bibliotekarzy dziedzinowych w procesie edukacji. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/konieczna.html>.

Powołanie Zespołu Bibliotekarzy Dziedzinowych w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu

Biblioteki akademickie, chcąc sprostać oczekiwaniom użytkowników oraz możliwie najpełniej zaspokoić ich potrzeby, a przy tym racjonalnie i sensownie zagospodarować przyznane środki na gromadzenie zbiorów, muszą zdać się w tym względzie na specjalistów, nie tylko znających daną dziedzinę wiedzy, ale także utrzymujących kontakt ze środowiskiem naukowym uczelni. Kierując się tym, w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu (BU) powołano w 2012 r. zespół zadaniowy, określany jako Zespół Bibliotekarzy Dziedzinowych (ZBD)⁴. Nie była to inicjatywa nowa, gdyż ponieważ już w latach 90. XX w. funkcjonował w BU zespół specjalistów („fachreferentów”), pełniących funkcję konsultantów dziedzinowych przede wszystkim w zakresie zakupu publikacji obcojęzycznych. Na jego bazie powstał stały zespół problemowy specjalistów dziedzinowych, działający w poprzek hierarchicznej struktury bibliotecznej, mający na celu *współpracę z bibliotekarzami bibliotek wydziałowych i pracownikami nauki w celu zakupu literatury oraz współpracę wewnętrzną z agendami BU w zakresie problemów objętych specjalizacją*⁵. Tym razem postanowiono doprecyzować formułę działania zespołu, w miarę możliwości ją rozszerzyć, a przede wszystkim powołać do niego nowe osoby, uwzględniając przy tym trzy zasadnicze kryteria ich doboru:

- określone specjalistyczne wykształcenie (ukończony kierunek studiów reprezentujący daną dziedzinę bądź jej pokrewny), warunkujące znajomość konkretnej dyscypliny (bądź przynajmniej dobrą w niej orientację),
- znajomość BU, jej procesów i mechanizmów działania, w tym szczególnie: polityki zarządzania zasobami, zasad udostępniania zbiorów, oferowanych usług itp., a także umiejętność wyszukiwania informacji w różnych źródłach,
- otwartość, umiejętności komunikacyjne (np. nawiązywanie i podtrzymywanie relacji z użytkownikiem), kompetentne udzielanie informacji, stwarzanie przyjaznej atmosfery.

W skład ZBD weszli zatem pracownicy o zróżnicowanych profilach wykształcenia, a przy tym pracujący na co dzień w różnych agendach bibliotecznych. Najliczniej reprezentowane były: Oddział Opracowania Rzeczowego Zbiorów⁶ (6 osób) i Oddział Zbiorów Specjalnych (5 osób). Pozostałe osoby pracowały w oddziałach: Opracowania Formalnego Wydawnictw Zwartych⁷, Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów, Kontroli Zasobu, Informacji i Transferu Wiedzy, Innowacji i Wdrożeń oraz na stanowisku zastępcy dyrektora ds. zasobów. W sumie w skład zespołu powołano 18 osób, a jego koordynatorem został kierownik Oddziału Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów.

---

⁴ Zespół, o którym mowa, powołany został na mocy *Zarządzenia wewnętrznego Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej nr 2/2012 w sprawie powołania Zespołu bibliotekarzy dziedzinowych*. [Dokument wewnętrzny (niepublikowany) Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu].

⁵ JAZDON, A. Nowoczesne zarządzanie w starych murach. W: Wrocławska, M., Jerzyk-Wojtecka, J. (red.). *Stare i nowe w bibliotece. Współpraca czy konkurencja*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2010, s. 92. ISBN 978-83-7525-413-6.

⁶ Obecnie (od 2016 r.) Oddział ten nie istnieje, a jego pracownicy wchodzi w skład Oddziału Opracowania.

⁷ Obecnie wchodzi w skład Oddziału Opracowania.

Zadania bibliotekarzy dziedzinowych

Poszczególnych specjalistów wybrano w oparciu o dokonany wcześniej dobór dyscyplin uniwersyteckich, starając się o to, żeby reprezentowane były wszystkie wydziały Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (UAM). Natomiast za cel nadrzędny nowo powołanego zespołu bibliotekarzy dziedzinowych uznano ich współpracę – jako reprezentantów biblioteki – ze środowiskiem uczelni, w zakresie gromadzenia oraz optymalnego wykorzystania tradycyjnych i elektronicznych zasobów BU. Nawiązanie oraz utrzymywanie stałego kontaktu z pracownikami, doktorantami i studentami poszczególnych wydziałów UAM miało służyć rozpoznawaniu profilu prowadzonych badań naukowych oraz wynikającego z tego zapotrzebowania na literaturę przedmiotu. Pozyskiwane dezyderaty, spisy specjalistycznych pozycji czy wreszcie wykazy lektur bibliotekarze mieli przekazywać do Oddziału Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów. Jednocześnie ich zadaniem było promowanie wśród użytkowników oferty biblioteki w zakresie już dostępnych zasobów (tradycyjnych, elektronicznych) z obszaru konkretnych gałęzi nauki. Działania promocyjne obejmowały również usługi świadczone przez BU (takie jak: *Zaproponuj kupno książki*, *Zamów kopię*, *Zgłoś konieczność zakupu* – przy pozycjach zagubionych) czy organizowane wydarzenia (np. wystawy zagranicznych książek naukowych umożliwiające ich dobór z autopsji, spotkania autorskie, promocje książek itd.).

Założeniem funkcjonowania ZBD było ponadto współdziałanie z pracownikami bibliotek wydziałowych⁸ na polu gromadzenia literatury niezbędnej do działalności naukowo-dydaktycznej jednostek organizacyjnych uczelni. Chodziło nie tylko o uzgadnianie (w ramach poszczególnych dyscyplin) zakupów, tak aby uniknąć dubletów i uzupełnić brakujące) tytuły, ale także o współpracę w zakresie doboru, selekcji czy lokalizacji zbiorów, w tym również przejmowania z BU wyselekcjonowanych nabytków (egzemplarza obowiązkowego i innych darów), gromadzenia publikacji wysoce specjalistycznych, przechowywania czasopism (depozyty) itd.

Zasadniczą domenę działalności bibliotekarzy dziedzinowych w Bibliotece Uniwersyteckiej stanowią zadania związane z bezpośrednią współpracą z Oddziałem Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, dla którego stanowią oni nieodzowne wsparcie merytoryczne. Występują tym samym w charakterze konsultantów, ekspertów i często głównych decydentów przy zakupach specjalistycznego piśmiennictwa dla BU, reprezentującego poszczególne dziedziny wiedzy (np. w ramach wspomnianej już usługi *Zaproponuj kupno książki* czy organizowanych wystaw nowości), a także selekcji bieżącej materiałów wpływających do BU z egzemplarza obowiązkowego, wymiany i darów. Wszyscy członkowie ZBD wchodzi w skład funkcjonującej w Bibliotece Komisji Selekcji i Doboru, uczestnicząc w podejmowaniu decyzji o włączaniu do zbiorów książek i czasopism z konkretnych dyscyplin, zgodnie z przyjętą i realizowaną polityką gromadzenia. Wybrani bibliotekarze dziedzinowi (filolo-

---

⁸ Działalność Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu sprzężona jest z funkcjonowaniem na uczelni 19 bibliotek wydziałowych i innych jednostek organizacyjnych, które wraz z BU tworzą system biblioteczno-informacyjny UAM. Pod względem finansowym oraz w obszarze polityki personalnej biblioteki te są autonomiczne, podlegają dziekanom bądź kierownikom poszczególnych jednostek. Dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej sprawuje nad nimi nadzór merytoryczny, a z BU łączy je kilka wspólnych obszarów, takich jak: polityka gromadzenia (w odniesieniu do prenumeraty czasopism oraz zakupu wydawnictw elektronicznych), przechowywania i udostępniania zasobów, system komputerowy HORIZON, współpraca z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym (NUKAT), szkolenia użytkowników.

dzy) wchodzi ponadto w skład Zespołu ds. selekcji literatury pięknej⁹. Do zadań wszystkich specjalistów należy również udział w selekcji retrospektywnej zbiorów oraz pomoc w aktualizowaniu księgozbiorów podręcznych w czytelnich.

Portale dziedzinowe

Przyjęta i wdrożona w BU koncepcja bibliotekarzy dziedzinowych zakładała sprawowanie przez nich nadzoru merytorycznego nad portalami tematycznymi¹⁰ zamieszczonymi na stronie biblioteki. Przyswiewało temu założenie maksymalnego ułatwienia i usprawnienia komunikacji pomiędzy bibliotekarzami a potencjalnymi użytkownikami – członkami społeczności akademickiej UAM. Portale te powstały w 2012 r., niemal równocześnie z powołaniem ZBD, a ich celem – obok zapewnienia wysokiej jakości obsługi czytelników poprzez zaspokajanie zgłaszanych potrzeb – było budowanie i podtrzymywanie spersonalizowanych relacji z przedstawicielami środowiska uczelnianego, a także zwiększanie stopnia wzajemnej identyfikacji. Uznano, że umieszczenie na stronie wykazu dziedzin z przypisanymi do nich bibliotekarzami umożliwi naukowcom zwracanie się ze wszystkimi swoimi potrzebami do jednej konkretnej osoby. Tym samym uzyskuje się efekt personalizacji usług, który z kolei przyczynia się do tworzenia wzajemnych więzi i budowania długotrwałych relacji. Odpowiadający na wszelkie zapytania i reagujący na wyrażane potrzeby bibliotekarz nie jest kimś anonimowym; przeciwnie, staje się osobą przyjazną, przychylną, a jeśli do tego jest kompetentny i profesjonalny, uprzejmy i życzliwy, z pewnością zachęca to do dalszych kontaktów. Stąd prosty i intuicyjny serwis dziedzinowy, na którym osoba zainteresowana bez trudu odnajdzie właściwego bibliotekarza, znacznie ułatwia komunikację, odgrywając w niej bardzo istotną rolę.

W serwisie reprezentowane są następujące dziedziny wiedzy i/lub kierunki studiów:

- anglistyka,
- biologia,
- chemia,
- filologia germańska,
- filologia polska i klasyczna,
- filologia romańska,
- filozofia,
- fizyka,
- geografia,
- historia,
- matematyka i informatyka,
- nauki polityczne i dziennikarstwo,
- pedagogika,
- prawo i ekonomia,
- psychologia i socjologia,
- sztuka,
- teologia.

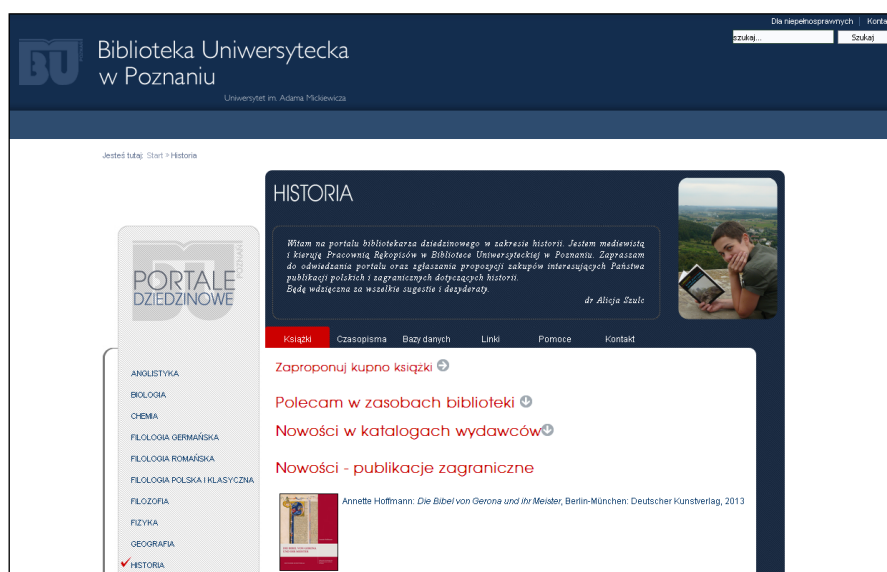
---

⁹ Szerzej na temat zasad zarządzania zasobami w BU zob.: DĄBROWICZ, M., JAZDON, A. Założenia i realizacja polityki zarządzania zasobami w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu w latach 1992–2014. *Biblioteka* 2015, nr 19 (28), s. 129–157. ISSN 1506-3615.

¹⁰ *Portale dziedzinowe. Biblioteczna przestrzeń wiedzy* [on-line]. [dostęp 3.11.2016]. Dostępny w: http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1244&Itemid=279.

W ogólnym zarysie dziedziny te odpowiadają poszczególnym wydziałom uczelni, choć w niektórych przypadkach dokonano bardziej szczegółowego podziału, np. z badaniami prowadzonymi na Wydziale Nauk Społecznych wiążą się trzy portale (i tym samym trzech bibliotekarzy) – z zakresu: filozofii, pedagogiki oraz psychologii i socjologii. Jest także sytuacja odwrotna, gdzie jedna osoba administruje dwoma serwisami – z dziedziny chemii i fizyki. Wynika to z faktu, że jedną z istotnych specjalizacji gromadzenia BU jest piśmiennictwo z obszaru nauk społecznych, a prowadzone statystyki wskazują na przedstawicieli tego wydziału jako największą grupę odbiorców usług biblioteki, w tym korzystających z zasobów tradycyjnych. Tymczasem literatura z zakresu nauk ścisłych nigdy nie była i nadal nie stanowi zasadniczego kierunku gromadzenia zbiorów biblioteki. W przypadku tych wydziałów odnotowuje się przewagę wykorzystywania oferowanych przez BU elektronicznych źródeł informacji. Niekiedy, w ramach jednej dyscypliny (i portalu) podaje się kontakt do dwóch specjalistów (prawo i ekonomia, sztuka), co podyktowane jest faktem, że osoby te posiadają odmienne, acz komplementarne wykształcenie (i tym samym uzupełniające się kompetencje w danej dziedzinie). Pozwala to w pełniejszy sposób obsługiwać zainteresowanych użytkowników (np. sztuką zajmuje się dwóch pracowników Oddziału Zbiorów Specjalnych: historyk sztuki i muzykolog).

W ramach poszczególnych serwisów dziedzinowych prezentowana jest oferta literatury naukowej dostępnej na rynku wydawniczym, zakupione przez bibliotekę nowości, a także licencjonowane przez nią źródła elektroniczne dotyczące poszczególnych dziedzin. Zamieszczone są również linki do zewnętrznych zasobów, serwisów, portali czy baz danych dostępnych w internecie oraz różnego rodzaju pomoce i użyteczne informacje, w tym dotyczące korzystania ze zbiorów czy usług BU. Każdy z portali zawiera dane kontaktowe osoby bądź osób odpowiedzialnych za daną dziedzinę (rys. 1). Warto dodać, że wielu spośród specjalistów dziedzinowych pełni także dyżury i udziela informacji w ramach usługi on-line *Zapytaj Bibliotekarza*.

Rys. 1. Portal dziedzinowy Historia na witrynie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu
Źródło: *Portale dziedzinowe. Biblioteczna przestrzeń wiedzy* [on-line]. [dostęp 3.11.2016]. Dostępny w:
http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1244&Itemid=279.

Specjaliści dziedzinowi dbają o zawartość merytoryczną swoich portali oraz ich aktualność. Decydują, jakie treści powinny być w nich zamieszczone, ale są również otwarci na uwagi i sugestie osób spoza zespołu (np. pracowników Oddziału Informacji i Transferu Wiedzy czy Oddziału Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów). Zapraszają też użytkowników do dzielenia się wiedzą, zgłaszania postulatów czy propozycji i współtworzenia serwisów. Wszelkie zmiany czy aktualizacje danych na stronach portali dokonywane są – po zgłoszeniach przez bibliotekarzy dziedzinowych – przez wyznaczoną osobę z Oddziału Informacji i Transferu Wiedzy.

Utworzeniu portali dziedzinowych towarzyszyła akcja propagująca ten specyficzny rodzaj usługi bibliotecznej wśród pracowników i studentów uczelni. Tym samym największe zainteresowanie i wykorzystanie serwisów odnotowano właśnie w początkowym okresie ich funkcjonowania. Obecnie utrzymuje się ono na umiarkowanym poziomie, przy czym kontakty z poszczególnymi specjalistami zdecydowanie częściej nawiązują przedstawiciele nauk humanistycznych i społecznych, aniżeli przyrodniczych i ścisłych. Jakkolwiek pozostaje to w zgodzie z istotnymi specjalizacjami i kierunkami gromadzenia zbiorów w Bibliotece Uniwersyteckiej, nie jest jednak w pełni zadowalające, ponieważ skala korzystania z usługi mimo wszystko pozostaje niewielka.

Podsumowanie

Dotychczasowe doświadczenia z prowadzenia portali dziedzinowych nie są być może szczególnie optymistyczne, ale też należy zdawać sobie sprawę, że w obliczu znaczących zmian na uczelni (samodzielność finansowa jej jednostek organizacyjnych, pozyskiwanie przez pracowników środków zewnętrznych, ich udział w grantach, projektach, dostęp do literatury z własnych źródeł itd.), bibliotekarzom nie jest łatwo w pełni nadążać za odbiorcami oraz każdorazowo przedstawiać im atrakcyjną i w pełni adekwatną do potrzeb ofertę biblioteczną.

Przyczyn takiego stanu rzeczy należy również upatrywać w tym, że nie do końca udaje się realizować postulat pełniejszej, pogłębionej współpracy z bibliotekami wydziałowymi, których pozycja jest dość silna i, niestety, często konkurencyjna wobec Biblioteki Uniwersyteckiej. Bibliotekarze wydziałowi, zwłaszcza kierownicy placówek, znacznie częściej – co zupełnie oczywiste – stają się naturalnymi partnerami dla kadry naukowo-dydaktycznej określonej jednostki. Być może właśnie to oni, będąc bliżej użytkownika, powinni w większym stopniu pełnić rolę specjalistów dziedzinowych, rozszerzając ją na postulowane w literaturze uczestnictwo w procesie dydaktycznym uczelni (edukacja źródłowa, specjalistyczne szkolenia), stając się asystentami społeczności akademickiej danego wydziału.

Warte podkreślenia natomiast jest to, co się udało, co znakomicie sprawdza się w praktyce i stanowi swoisty sukces. Jest to współpraca zespołu bibliotekarzy dziedzinowych na gruncie gromadzenia zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej, a mówiąc szerzej – ich aktywny i jak najbardziej pożądaný udział w polityce zarządzania zasobami. Specjaliści dziedzinowi, wraz z pozostałymi członkami Komisji Selekcji i Doboru, są osobami najbardziej predystynowanymi do podejmowania decyzji kluczowych z punktu widzenia właściwego kształtowania księgozbioru. Funkcjonowanie obu zespołów zadaniowych w BU najlepiej świadczy

o ogromnej randze, jaką w zakresie zarządzania zasobami nadaje się kolegialnemu podejmowaniu decyzji, poprzedzonemu konsultacjami i wzajemną wymianą uwag.

Reasumując, warto zaznaczyć, że niezależnie od rezultatów podejmowanych działań i inicjatyw, nie należy zaprzestawać prób i wysiłków w dążeniu do zapewnienia optymalnej obsługi zadań naukowych i dydaktycznych uczelni, by jak najpełniej realizować misję biblioteki i jej zadania statutowe.

Bibliografia:

1. BOGŁOWSKA, A., SZEWCZAK, J. (oprac.). *Bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach akademickich. Materiały z seminarium zorganizowanego przez Bibliotekę Główną UMK w dniach 26–27 października 2000 r. w Toruniu*. Toruń: Wydaw. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2001. ISBN 83-231-1350-5.
2. DĄBROWICZ, M., JAZDON, A. Założenia i realizacja polityki zarządzania zasobami w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu w latach 1992–2014. *Biblioteka* 2015, nr 19 (28), s. 129–157. ISSN 1506-3615.
3. JAZDON, A. Nowoczesne zarządzanie w starych murach. W: Wrocławska, M., Jerzyk-Wojtecka, J. (red.). *Stare i nowe w bibliotece. Współpraca czy konkurencja*. Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2010, s. 89–100. ISBN 978-83-7525-413-6.
4. JAZDON, A. Unde venis? *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/jazdon.html>.
5. KONIECZNA, D. Rola bibliotekarzy dziedzinowych w procesie edukacji. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/konieczna.html>.
6. MARCINKOWSKI, P. Bibliotekarz – asystent społeczności akademickiej. W: Kubów, S., Karciarz, M. (red.). *Społeczny i pedagogiczny kontekst funkcjonowania bibliotek akademickich*. Wrocław: Wydaw. Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2012, s. 123–133. ISBN 978-83-62302-50-5.
7. *Portale dziedzinowe. Biblioteczna przestrzeń wiedzy* [on-line]. [dostęp 3.11.2016]. Dostępny w: http://lib.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1244&Itemid=279.
8. SAWICKA, U. Inne spojrzenie na zadania bibliotekarzy dziedzinowych. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 4.11.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/sawicka.html>.
9. *Zarządzenie wewnętrzne Dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej nr 2/2012 w sprawie powołania Zespołu bibliotekarzy dziedzinowych*. [Dokument wewnętrzny (niepublikowany) Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu].